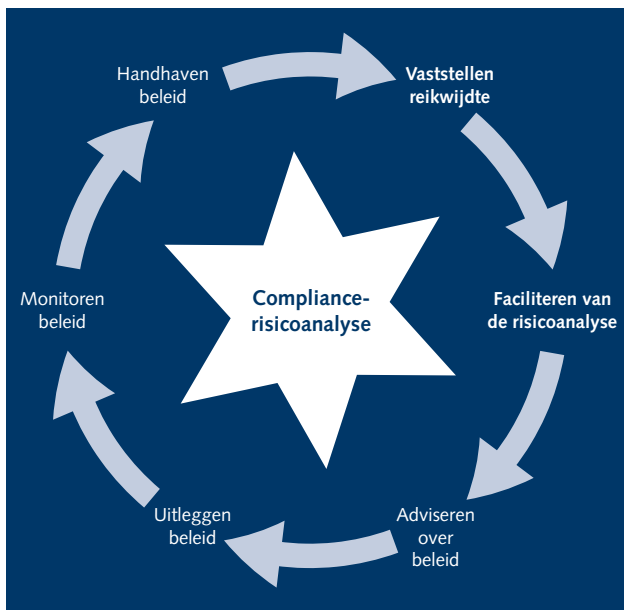

WWFT 2018: ROADMAP VOOR COMPLIANCE OFFICERS

MUSA ELMAS

IN 2018 ZAL NAAR VERWACHTING DE AANGEPASTE WET TER VOORKOMING VAN WITWASSEN EN FINANCIEREN VAN TERRORISME (WWFT) IN WERKING TREDEN. IN EEN VAN DE ANDERE BIJDAGEN IN DEZE EDITIE VAN DE COMPLIANCE OFFICER HEEFT THAI-HA VU DE CONTOUREN VAN DE WWFT 2018 UITEENGEZET, GEBASEERD OP DE VIERDE EUROPESE ANTI-WITWASRICHTLIJN (VIERDE AWWR) EN DE TOT OP HEDEN VERSCHENEN PUBLICATIES VANUIT DE RIJKSOVERHEID OMTRENT DE VOORGENOMEN IMPLEMENTATIE DAARVAN IN DE WWFT. ALS COMPLIANCE OFFICERS KUNNEN WE ONS ALVAST VOORBEREIDEN OP DE WWFT 2018. IN DEZE BIJDRAGE WORDT VOOR COMPLIANCE OFFICERS AAN DE HAND VAN DE COMPLIANCECYCLUS EEN ROADMAP UITEENGEZET VOOR DE OMGANG MET DE WWFT 2018.

De compliancecyclus¹ ziet er als volgt uit:

ONTWIKKELINGEN IN WET- EN REGELGEVING

Lees u alvast in en blijf op de hoogte van de actualiteit. Allereerst is het zaak om als compliance officer de ontwikkelingen in de aanstaande Wwft 2018 bij te houden. Van daaruit zal de vertaalslag plaatsvinden naar interne regelgeving. Op het moment van schrijven zijn de volgende publicaties verschenen rondom de implementatie van de richtlijn in de Wwft:

- 5 juli 2016: Concept wetsvoorstel voor de Implementatiewet Vierde AWWR
- 5 juli 2016: Bijbehorend Concept Memorie van toelichting Vierde AWWR
- 31 maart 2017: Consultatie Implementatiewet registratie uiteindelijk belanghebbenden
- 13 oktober 2017: Wetsvoorstel Implementatiewet Vierde AWWR
- 13 oktober 2017: Bijbehorend Concept Memorie van toelichting Vierde AWWR
- 31 januari 2018: Ontwerp Uitvoeringsbesluit Wwft 2018²

¹ *Handboek Compliance Professional 2017*, Capelle aan den IJssel, Uitgever: Nederlands Compliance Instituut, p. 53, 2017.

² Primair gericht op de nieuwe PEP- en UBO-definitie.

Na het lezen van de genoemde publicaties zullen de contouren van de Wwft 2018 voor u duidelijker worden.

Houdt u zichzelf verder op de hoogte van de actualiteit. Abonneer u bijvoorbeeld op de nieuwsbrieven van het ministerie van Financiën en de nieuwsbrieven van de toezichthouders, zoals DNB en de AFM.

VASTELLEN REIKWIJDTE

Bepaal of en welke bepalingen van de Wwft 2018 van toepassing zullen zijn op uw organisatie. Bij banken zal de reikwijdte bijvoorbeeld anders zijn dan bij gokinstellingen. Bij gokinstellingen kunnen er vrijstellingen worden toegepast. De conceptwetgeving van de Wwft 2018 loopt daarop vooruit, maar hoe het e.e.a. gestalte zal gaan krijgen met betrekking tot de mogelijke vrijstellingen voor gokinstellingen is nog niet duidelijk.

Nadat je de nieuwe wettelijke verplichtingen in het vizier hebt en de gevolgen voor je organisatie hebt beoordeeld, kun je werken aan een plan van een aanpak. Benoem daarin welke thema's onder het nieuwe CDD-beheersingsraamwerk zullen vallen. Neem je bijvoorbeeld de sanctieregeling of internationale regelgeving mee of adresseer je die separaat, ontwikkel je een internationaal groepsbeleid of juist niet, specificeer je het voor bepaalde afdelingen of niet, et cetera.

FACILITEREN VAN DE RISICOANALYSE

De Vierde AWWR introduceert een versterkte risicobenadering, tevens van toepassing op private instellingen die vallen onder de reikwijdte van de Wwft. Instellingen behoren zelf factoren te identificeren die duiden op een lager of hoger risico. Artikel 6 van de huidige Wwft, met een lijst van instellingen die nu standaard in aanmerking komen voor vereenvoudigd cliëntenonderzoek, komt als gevolg daarvan te vervallen.

De risicoanalyse behoort een uitdieping te zijn van de cliëntintegriteitsrisico's, voortkomende uit cliënt-, product-, dienst- of leveringskanaalgebonden³ en geografisch gebonden risicofactoren. De Vierde AWWR voorziet in de bijlagen met voorbeelden van lagere en hogere risico's. De Wwft en de leidraden van de toezichthouders bieden ook generieke aanknopingspunten, maar wees erop bedacht dat het profiel van de organisatie juist tot uiting hoort te komen in de risicoanalyse, het centrale thema in de compliancecyclus.

³ Bijvoorbeeld face-to-face-dienstverlening, digitaal of dienstverlening door middel van een intermediair.

Een organisatie is dan ook zelf aan zet om na te denken over de risicomethodologie en over de risico-indicatoren die blijf geven van het (risico)profiel van de organisatie. Dit behoort goed onderbouwd te worden.

Overleg in deze fase als compliance officer met de beleidsbepalers over de strategie van de organisatie. Daaruit komen namelijk de cliëntintegriteitsrisico's voort. Vervolgens kan de blauwdruk van de risicoanalyse worden ontwikkeld ter voorbereiding van de daadwerkelijke risicoanalyse. Leg daarbij het accent op kwalitatieve criteria (risicoindicatoren) in plaats van kwantitatieve criteria. De resultaten van de risicoanalyse behoren integraal door te werken in de beheersmaatregelen die de instelling neemt in de klantrelatiecyclus (identificatie, verificatie, risicoclassificatie, acceptatie, monitoring en review).⁴ De risico-indicatoren en daarbij behorende beheersmaatregelen in de klantrelatiecyclus kunnen als uitvloeisel van de risicoanalyse het beste worden vevat in een risico-matrix. Een dergelijke matrix kan in de praktijk eenvoudig door medewerkers worden toegepast.

Bij de cliëntintegriteitsrisicoanalyse is betrokkenheid van diverse geledingen in de organisatie gewenst, bovenal beleidsbepalers, het managementteam en de business (in de lead). Compliance kan als sparringspartner betrokken zijn vanuit zijn/haar adviserende (gevraagd en ongevraagd), initiërende, faciliterende, coördinerende en monitorende rol.

ADVISEREN OVER BELEID

De Wwft 2018 maakt het noodzakelijk om het CDD-beheersingsraamwerk van een instelling te reviseren. Na de risicoanalyse behoort o.a. het CDD-beleid daarop te worden aangepast. De compliance officer heeft net zoals bij de risicoanalyse een initiërende, faciliterende, coördinerende, adviserende en monitorende rol. De business behoort in principe in de lead te zijn voor het beleid, maar vaak komt het bij middelgrote en kleine organisaties voor dat de compliance officer een grotere rol op zich neemt. Gezien de kleinere omvang van de organisatie is dat enigszins te begrijpen, maar het three lines of defense-model behoort het uitgangspunt te zijn. Wees je als compliance officer daarvan bewust. Het is ook hier gewenst om alle geledingen van de organisatie bij het nieuwe beleid te betrekken.

Dit door bijvoorbeeld gezamenlijke voorbereidingsessies, vergaderingen, multidisciplinaire projectgroepen e.d. te organiseren. In dit stadium is het ook gewenst dat

⁴ M. Elmas (2018), CIRA: Cliëntintegriteitsrisicoanalyse, *Tijdschrift voor Compliance*, Uitgeverij: Den Hollander, februari 2018.

compliance de beleidsbepalers, het managementteam en de business bijstaat met advies en expertise, gezien vanuit de rol van sparringspartner. Dit met het oog op de strategische overwegingen en keuzes bij de creatie van het nieuwe CDD-beheersingsraamwerk.

In deze fase is het van belang om niet alleen aan de slag te gaan met het beleid, maar ook met procedures, processen, werkinstructies, formats, wijzigingen in CMS-systemen e.d. In de dagelijkse praktijk is het niet altijd uitnodigend voor de medewerkers om een beleidsstuk van grote omvang er direct bij te nemen en in detail te bestuderen. De hiervoor genoemde nadere initiatieven zullen bijdragen aan een duidelijker en beter begrip van hetgeen in de dagelijkse praktijk wordt verwacht.

UITLEGGEN BELEID

De uitlegfase is een zeer belangrijke fase in de compliance-cyclus. Medewerkers behoren bewust te worden gemaakt van de Wwft 2018 en het nieuwe beheersingsraamwerk van de instelling. De uitdaging in deze fase is om draagvlak te creëren binnen de organisatie. De praktijk leert dat de business niet direct enthousiast wordt van nieuwe regels. Het kan in geval van CDD ervaren worden als nog meer regelgeving die het complexer maakt om klantrelaties aan te gaan of in stand te houden. Het is cruciaal om over te brengen wat de gedachtegang is achter de CDD-regelgeving, de aanleiding voor de nieuwe regelgeving en wat er van de medewerkers wordt verwacht. Het accent behoort niet te liggen op de letter van de wet of het beleid, maar juist op de geest daarvan. In geval van CDD is dat niet het vangen van boeven, maar juist de bescherming van de financiële sector en de organisatie tegen misbruik van financiële producten en diensten, en daarmee de instandhouding van bovenal de integriteit en reputatie van de organisatie.

Aan de compliance officer de belangrijke taak om in samenwerking met de beleidsbepalers, het managementteam en HR een awarenessprogramma te initiëren en op te zetten. Een awarenessprogramma waarin de centrale boodschap en de doelgroepen helder zijn geformuleerd, waar er qua leerdoelen en methodiek differentiatie is per doelgroep, waarin de planning en de tijdslijnen duidelijk zijn, waarvoor voldoende budget is, waar de awarenessstools divers zijn en waarbij bovenal betrokkenheid is vanuit het managementteam en de beleidsbepalers. Voor de beleidsbepalers schrijft de Wwft 2018 overigens ook expliciet een periodieke opleidingsplicht voor.

Beperk je als organisatie verder niet tot jaarlijkse e-learning-modules o.i.d. Denk in ruimere mogelijkheden zoals workshops, open opleidingen, incompanyopleidingen, dilemmatrainingen, aandacht voor CDD in werkoverleggen, beoordelings- en functioneringsgesprekken, op het intranet, in nieuwsbrieven, Q&A-formulieren et cetera.

MONITOREN BELEID

De monitoringsrol van de compliance officer moet in dit kader niet verward worden met transactiemonitoring- en transactiefiltering in het kader van de Wwft en de Sanctiewet 1977. Alhoewel compliance vaak ook bij die werkzaamheden betrokken is, wordt met monitoring een ruimer blikveld van de compliance officer bedoeld, gericht op de werking van het CDD-beheersingsraamwerk. Daartoe worden bijvoorbeeld steekproefsgewijs dossiers gelicht door de compliance officer, met meer focus op bepaalde risico-profielen en risico-indicatoren. Regelmatig wordt de vastlegging van de business door de compliance officers ervaren als een zoektocht waar je door de bomen (lees informatie, documentatie en overige vastgelegde data) het bos niet meer overziet (lees het klantdossier). Introduceer in samenwerking met de business en andere staffunctionarissen systemen, formats, templates, sjablonen e.d. voor de inrichting van de klantdossiers.

De vastlegging is voor veel instellingen een aandachtspunt. Dossiers zijn regelmatig onoverzichtelijk en niet compleet. Het streven moet zijn dat het gehele cliëntacceptatie- dan wel reviewproces voor een derde partij, bijvoorbeeld een compliance officer, auditor of externe toezichthouder, toegankelijk, inzichtelijk, duidelijk en reproduceerbaar is. Het uitgangspunt, 'if it's not documented, it's not done', gaat hier op. Het gaat om een eenduidige en consistente vastlegging in dossiers. Gebruik bij de beoordeling van dossiers als compliance officer ook een modellijst aan de hand waarvan je beoordeelt of bijvoorbeeld de regels uit de nieuwe Wwft adequaat worden toegepast. In de beginfase zal de nieuwe aanpak enigszins wennen zijn. Probeer de business juist ook mee te nemen in dit traject. Koppel bijvoorbeeld je bevindingen terug naar aanleiding van de dossierbeoordelingen en monitor de tijdige en adequate follow-up van je bevindingen door de business. Persoonlijke terugkoppelingsgesprekken met de accountmanagers en de managers van een afdeling zijn in dit kader ook behulpzaam.

HANDHAVEN BELEID

Blik eind 2018 of begin 2019 terug op het nieuwe CDD-beheersingsraamwerk en rapporteer als compliance officer over de ondernomen initiatieven, de belangrijkste onderdelen van het nieuwe CDD-beheersingsraamwerk, de uitkomsten van de risicoanalyse, voortgang van het awarenessprogramma, de monitoringsresultaten, het aantal gerapporteerde transacties aan de FIU-Nederland, de cijfermatige resultaten van de indeling van cliënten in risicocategorieën, het aantal verbroken relaties i.c.m. CDD, good and bad practices, adviezen voor oplossing van de tekortkomingen e.d. In de rapportage kunnen ook de bevindingen van andere stafafdelingen zoals interne controle of audit worden meegenomen.

Zorg er ook voor dat de rapportage niet in een bureaulade verdwijnt, maar daadwerkelijk met het management en de beleidsbepalers wordt besproken. Awareness is hier ook van belang. Vervolgens kan de cyclus opnieuw beginnen.

AFSLUITING

De compliancecyclus zal een belangrijke basis zijn voor de organisatie en de compliance officers om effectief gestalte te geven aan de Wwft 2018. De betrokkenheid van de compliance officers behoort in overeenstemming te zijn met de tweedelijnsfunctie, conform het three lines of defense-model. Een brede betrokkenheid en een groot draagvlak vanuit de organisatie zijn een must. Tot slot de klassieke afsluiter als slot op de deur: 'If you think that compliance is expensive, try non-compliance.' Handel proactief en loop alvast vooruit op de Wwft 2018. Succes toegewenst daarmee!

Musa Elmas is als senior compliance officer, adviseur en trainer werkzaam bij het Nederlands Compliance Instituut. Hij is verantwoordelijk voor het Focusteam CDD.

**UITLEGGEN VAN
HET BELEID EN
DE REGELS: HET
ACCENT BEHOORT
NIET TE LIGGEN OP
DE LETTER VAN DE
WET OF HET BELEID,
MAAR JUIST OP DE
GEEST DAARVAN.**